

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 474/2018-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Co 318/2016 z 25. júla 2018 o náhrade trov konania prvoinštančného konania a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDACTED] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 474/2018 zo 4. decembra 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady

Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 318/2016 z 25. júla 2018 o náhrade trov prvoinštančného konania (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že v konaní o náhradu škody na zdraví vedenom pred Okresným súdom Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 118/2010 medzitýmnym rozsudkom z 14. júna 2012 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 42/2013 z 30. mája 2013 bolo právoplatne rozhodnuté o základe nároku sťažovateľa tak, že je dôvodný. Okresný súd následne v označenom konaní žalobe sťažovateľa čiastočne vyhovel a v časti žalobu zamietol. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľa rozsudkom zmenil rozsudok v zamietavej časti tak, že sťažovateľovi priznal ďalšie sumy z titulu jednotlivých uplatnených nárokov. Následne krajský súd rozhodol o náhrade trov prvoinštančného konania a priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v rozsahu 91,26 %.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd nesprávne aplikoval zásadu úspechu vo veci, pretože išlo o prípad, kde výška priznaného plnenia závisela od znaleckého posudku. V tejto súvislosti argumentuje tým, že v súvislosti s preukazovaním dôvodnosti výšky uplatneného nároku si splnil svoju povinnosť tým, že osobe s odbornými znalosťami predložil lekárske posudky na účel určenia bodového ohodnotenia, z ktorého následne vypočítal výšku náhrady. Sťažovateľ namieta, že *„pokiaľ bol v konaní vypracovaný znalecký posudok, a tento určil nižšie bodové hodnotenie, čo malo vplyv aj na výšku priznanej náhrady, nemožno túto skutočnosť hodnotiť pri rozhodovaní o náhrade trov konania na ťarchu sťažovateľa. Sťažovateľ totiž objektívne nemal schopnosti na to, aby výšku svojho nároku s ohľadom na nedostatok odborných vedomostí presne*

určil.“. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľ zastáva názor, že „v súlade s princípom právnej istoty, na ktorý odkazuje článok 1 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku je za neúspech sťažovateľa možné považovať len nepriznanie tej časti nároku, ktorej nepriznanie mohol resp. mal sťažovateľ predvídať už pri podaní žalobného návrhu“. Sťažovateľ je toho názoru, že uskutočnil všetko, čo bolo od neho rozumné požadovať pri určení výšky svojho nároku pred podaním žaloby, preto je presvedčený o tom, že v konaní o náhrade trov konania došlo k zjavne nespravodlivej interpretácii § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), ktorá podľa jeho názoru vyúsťuje do porušenia jeho označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým krajský súd rozhodol o náhrade trov konania.

4. Na základe uvedeného a sťažnostnej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal mu náhradu trov konania.

5. Vec bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Rudolfovi Tkáčikovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019. V súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 bola vec 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 bola prejednaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení Jana Baricová – predsedníčka senátu, Rastislav Kaššák a Miloš Maďar.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

6. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval krajský súd na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a zároveň ho vyzval, aby ústavnému súdu oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

7. Predseda krajského súdu v prípise sp. zn. 1 Spr V 29/2019 z 29. januára 2019 uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci. Vo vyjadrení poukázal na vyjadrenie predsedu senátu krajského súdu [REDAKOVANÉ], ktorý uviedol, že pokiaľ by sťažovateľ ako žalobca vychádzal v žalobe z lekárskeho posudku, v ktorých by bol stanovený taký celkový počet bodov na ohodnotenie bolesti či sťaženia spoločenského uplatnenia, z ktorého by sa v plnom rozsahu vychádzalo pri vyhovení žalobe, bol by v konaní plne úspešný a mal by nárok na náhradu trov konania v plnej výške. V tejto súvislosti uvádza: *„Výška náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia totiž nezávisí ani od úvahy súdu a ani od znaleckého posudku, ako účelovo podsúva sťažovateľ v sťažnosti. Pri určení výšky náhrady za bolesť a výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vychádza z celkového počtu bodov, ktorým sa bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotilo v lekárskom posudku (§ 5 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z.). Znalecký posudok v predmetnej veci bol vypracovaný len pre nedostatky lekárskeho posudku založených sťažovateľom.*

Od úvahy súdu záviselo len zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré však bolo uplatnené a aj priznané o 50 % (§ 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z.). Ak v tejto časti uplatneného nároku nebola sťažovateľovi priznaná celá uplatnená suma 67.528,20 eur, ale iba suma 65.866 eur, nebolo to v dôsledku úvahy súdu (čo do rozdielu uplatnenej a priznanej sumy), ale výlučne v dôsledku výpočtu uplatnenej sumy z takého počtu bodov za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý nekorešpondoval s počtom bodov, ktorými bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené v znaleckom posudku [REDAKOVANÉ]

8. Sťažovateľ v replike doručenej ústavnému súdu 11. marca 2019 uviedol, že je pravdou tak, ako to uvádza krajský súd vo svojom vyjadrení, že výška náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí v zmysle zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov od bodového hodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského

uplatnenia. V tomto kontexte uvádza: „*Stanovenie bodového hodnotenia je však otázkou odbornou. Bodové hodnotenie totiž stanovuje hodnotiaci lekár, teda osoba s odbornými znalosťami, ktorými samotný sťažovateľ nedisponuje a nevie sám pri podaní žaloby vyhodnotiť správnosť ním predkladaného bodového hodnotenia. Sťažovateľ akurát môže splniť zákonnú povinnosť a požiadať o vyhotovenie lekárskeho posudku na to zákonom určenú osobu. Nemôže však nijakým spôsobom ovplyvniť, či táto osoba podá korektný lekársky posudok. Práve za účelom posúdenia otázok odborných či vedeckých sa v konaní ustanovuje znalec, čo je zrejmé z ustanovení § 206 a § 207 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“). Takouto odbornou otázkou je aj stanovenie bodového hodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, od ktorého sa napokon odvíja aj výška náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Pokiaľ bola v konaní presná výška týchto nárokov stanovená práve na základe posúdenia odborných otázok znaleckým dokazovaním, potom je bez akýchkoľvek pochybností zjavné, že rozhodnutie súdu v tomto smere záviselo od posúdenia týchto odborných otázok v znaleckom posudku. Tvrdenie krajského súdu, že v danom prípade rozhodnutie nezáviselo od znaleckého posudku je teda zjavne nesprávne.“*

9. V závere svojho stanoviska sťažovateľ oznámil ústavnému súdu, že netrvá na nariadení ústneho pojednávania v tejto veci a poukázal na skutočnosť, že nie je správne zaťažovať poškodeného zodpovednosťou za odbornú polemiku, čo sa týka správneho ustálenia celkového bodového hodnotenia bolesti či sťaženia spoločenského uplatnenia, a za neúspech je možné považovať len nepriznanie tej časti nároku, ktorej nepriznanie mohol, resp. mal sťažovateľ predvídať už pri podaní žalobného návrhu.

10. Ústavný súd prípisom sp. zn. III. ÚS 474/2018 z 28. októbra 2019 podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa zúčastnenú osobu, a to [REDACTED] [REDACTED] (ďalej aj „zúčastnená osoba“ alebo „žalovaná“), s možnosťou vyjadriť sa k nej v lehote 10 dní od doručenia tohto prípisu. Zúčastnenej osobe bol predmetný prípis doručený 4. novembra

2019 a ústavný súd konštatuje, že nevyužila možnosť vyjadriť sa v konaní pred ústavným súdom.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom stanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

IV.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a posúdenie vecí ústavným súdom

17. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v námietke, nesprávnosti právneho posúdenia krajského súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania spočívajúca v nesprávnej interpretácii § 255 ods. 1 CSP, čím podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

18. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušeníach základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného

práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

19. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný

orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

20. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje každému základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v CSP určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. US 56/05, IV. US 147/08).

22. Ústavný súd však posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta nesprávnu interpretáciu § 255 ods. 1 CSP pri jeho rozhodnutí o náhrade trov prvoinštančného konania s argumentáciou, že úspech strany v konaní nie je možné hodnotiť mechanicky len porovnaním toho, akú sumu si žalobca uplatnil podanou žalobou a aká suma mu bola v konečnom rozhodnutí priznaná. Podľa názoru sťažovateľa je potrebné prihliadať aj na ďalšie skutočnosti, a to na priebeh konania, na predmet konania, druh uplatneného nároku a okolnosti prípadu, či rozhodnutie nezáviselo od úvahy súdu, prípadne či nezávisela výška plnenia od odborných znalostí a bola určená na základe znaleckého posudku. Hodnotenie úspechu v konaní musí byť prísne individuálne s prihliadnutím na konkrétnu právnu úpravu vzťahujúcu sa k samotnému uplatnenému nároku, ako aj na všetky relevantné okolnosti prípadu. Sťažovateľ v tomto kontexte namieta, že pri mechanickom prístupe k hodnoteniu úspechu v konaní totiž veľmi jednoducho môže dôjsť k porušeniu základného princípu, na ktorom stojí civilné sporové konanie a ktorý je vyjadrený v článku 2 CSP. Preto je podľa názoru sťažovateľa potrebné vykladať ustanovenie § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania a zohľadňovať najmä kritérium spravodlivosti.

24. Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že o náhrade trov prvoinštančného konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 2 CSP tak, že priznal sťažovateľovi proti žalovanej nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie v rozsahu 91,26 %. V bode 4 napadnutého uznesenia krajský súd uvádza: „Žalobca sa teda žalobou domáhal zaplatenia celkovej sumy 234.631,58 eura s prísl. (32.046,98 eura s prísl. titulom náhrady za bolesť + 135.056,40 eura s prísl. titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia + 67.528,20 eura

titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia). Rozsudkom súdu prvej inštancie v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi celkovú sumu 224.382 eur (26.784 eur s prísl. titulom náhrady za bolesť + 131.732 eur titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia + 65.866 eur titulom zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia). Pomer úspechu a neúspechu žalobcu v spore tak predstavuje 95,63 % úspechu ku 4,37 % neúspechu, t.j. 91,26 %.“

25. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

26. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

27. Podľa § 262 ods. 1 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

28. Podľa § 396 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

29. Z príslušnej časti dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku vyplýva, že súd môže „priznať náhradu trov konania v plnej výške aj v prípade, ak súd priznal nárok úspešnej strane, avšak nie v požadovanej výške. Ide o prípady, keď výška nároku závisí od úvahy súdu. Príkladom je náhrada nemajetkovej ujmy v sporoch o ochranu osobnosti – určenie, že bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania, a povinnosť žalovaného sa ospravedlniť priznané boli, avšak náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nebola priznaná v požadovanej výške.“

30. Z citovanej časti dôvodovej správy vyplýva, že zmyslom novej právnej úpravy nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepčne odchýliť

od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). V tejto súvislosti je však relevantné jednak to, že dôvodová správa nezodpovedá výslovnému zneniu § 255 CSP, a jednak to, že ani samotná dôvodová správa nepočíta s povinnosťou všeobecného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania v sporoch o náhradu škody na zdraví za akýchkoľvek okolností postupovať spôsobom, ako navrhuje sťažovateľ, a to práve s prihliadnutím na individuálne okolnosti každého konkrétneho prípadu, tak ako zdôrazňuje aj sám sťažovateľ (pozri obdobne IV. ÚS 652/2018).

31. Z už citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku vyplýva, že kritériom na priznanie nároku na náhradu trov konania je miera úspechu vo veci, ktorá sa zisťuje u žalobcu, ako aj u žalovaného.

32. Ústavný súd v kontexte tohto konkrétneho prípadu zdôrazňuje, že miera úspechu vo veci vo všeobecnosti závisí od vzťahu meritórneho rozhodnutia k žalobnému petitu, ktorý bol naposledy urobený vo veci samej.

33. Ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 652/2018 z 13. februára 2020, od ktorého záverov nevzhladol ústavný súd v tomto prípade dôvod sa odchýliť, k aplikácii § 255 ods. 2 CSP uviedol: „...Z dispozície citovaného § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku ďalej vyplýva, že čiastočný úspech vo veci sa môže v rozhodnutí o trovách konania prejavíť dvoma spôsobmi, a to tak, že súd (i) náhradu trov konania pomerne rozdelí alebo (ii) náhradu trov konania neprizná žiadnej zo strán. Pravidlo vyplývajúce z § 142 ods. 3 OSP (náhradu trov konania v plnom rozsahu môže súd priznať tomu účastníkovi, ktorý mal neúspech len v nepatrnej časti, alebo v prípade, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu) nie je súčasťou normatívneho textu vyplývajúceho z § 255 CSP. Vo vzťahu k pravidlu vyplývajúcemu z § 142 ods. 3 OSP je potrebné uviesť, že toto pravidlo predstavovalo výnimku zo zásady pre rozhodovanie o náhrade trov konania pri čiastočnom úspechu vo veci (§ 142 ods. 2 OSP). Aplikácia označenej výnimky (plná náhrada trov konania) však ani za účinnosti právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom súdnom poriadku neprichádzala do úvahy vždy,

ale len v prípade, ak sa neúspech prejavil iba vo výške plnenia za predpokladu, že účastník konania na začiatku sporu túto výšku plnenia presne nepoznal a ani presne poznať nemohol.“

34. V okolnostiach posudzovanej veci považuje ústavný súd oboznámením sa s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 C 118/2010 z 5. mája 2016 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 318/2016 z 15. marca 2018 za preukázané, že všeobecné súdy nevychádzali pri rozhodovaní o náhrade škody z lekárskeho posudku [REDAKOVANÉ] z 18. decembra 2009, ktorý predložil sťažovateľ, ale zo znaleckého posudku Inštitútu forenzných medicínskych expertíz, s. r. o., ktorý bol vypracovaný 15. novembra 2015 (ďalej len „znalecký posudok“) na návrh okresného súdu, a to po ukončení konania o odvolaní a dovolaní žalovanej proti medzitým nemu rozsudku okresného súdu č. k. 6 C/118/2010-95 zo 14. júna 2012, ktorým okresný súd rozhodol, že nárok sťažovateľa proti žalovanej je dôvodný. Okresný súd vychádzal z predmetného znaleckého posudku z dôvodu, že lekársky posudok [REDAKOVANÉ] z 18. decembra 2009, predložený sťažovateľom, neobsahoval všetky náležitosti zodpovedajúce pre jeho použitie ako znaleckého posudku v predmetnom konaní. Závery znaleckého posudku okresný súd považoval za jednoznačné a pri rozhodovaní z nich vychádzal.

35. Z ďalšieho priebehu konania pred všeobecnými súdmi je zrejmé, že už aj sám sťažovateľ ako žalobca, a teda strana sporu, ktorá disponuje podanou žalobou, vychádzal v odvolacom konaní z bodového ohodnotenia, ktorý bol obsahom znaleckého posudku. Krajský súd v bode 22 rozsudku sp. zn. 3 Co 318/2016 z 15. marca 2018 v tomto kontexte uviedol: „*Predmetom odvolacieho konania (a spornými otázkami medzi stranami sporu), keď žalobca nenamietol počet bodov, z ktorých súd prvej inštancie vychádzal pri výpočte náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ostalo posúdenie*
a) *výšky náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia na konkrétny rok;*
b) *základu pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia.*“

36. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že ako sporná po rozhodnutí okresného súdu odpadla otázka počtu bodového ohodnotenia. Uvedené sa v konečnom dôsledku prejavilo

aj v skutočnosti, že sťažovateľ bol následne v odvolacom konaní plne úspešný a krajský súd mu priznal plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania (bod 35 rozsudku krajského súdu sp. zn. 3 Co 318/2016 z 15. marca 2018, pozn.).

37. Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ krajský súd pri nároku na náhradu trov prvoinštančného konania aplikoval § 255 ods. 2 CSP a priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v rozsahu 91,26 %, jeho rozhodnutie nemožno považovať z ústavnoprávneho hľadiska za neudržateľné, a teda spôsobilé na jeho derogáciu.

38. Z ústavnoprávneho hľadiska je vo veci podstatné, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu, ktorý v konaní pred všeobecnými súdmi sám ustúpil od trvania na počte bodového ohodnotenia určeného lekársym posudkom [REDACTED] z 18. decembra 2009 a v podanom odvolaní už sám vychádzal z počtu bodového ohodnotenia na základe znaleckého posudku (v dôsledku čoho bol už následne v odvolacom konaní plne úspešný a bol mu priznaný plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pozn.), nevyužil možnosť procesnej reakcie v podobe úpravy žalobného návrhu v prvoinštančnom konaní a tak nesie v súlade s § 255 ods. 2 CSP procesnú zodpovednosť v konaní, čo sa prejavilo v konečnom dôsledku tak, že nebol v časti žalobného nároku v prvoinštančnom konaní úspešný a nemá tak nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v plnom rozsahu.

39. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že aj keď v súčasnej právnej úprave civilného procesného práva nie je výslovne zakotvený princíp, podľa ktorého sa môže plná náhrada trov konania priznať v prípadoch, ak síce nebol žalobcovi priznaný nárok v celej uplatnenej výške, avšak určenie výšky tohto nároku bolo závislé od znaleckého dokazovania alebo od samotnej úvahy súdu, keď Občiansky súdny poriadok takúto výslovnú úpravu obsahoval v ustanovení § 142 ods. 3, je aj po rekodifikácii civilného procesného práva naďalej uplatňovaný na základe interpretácie všeobecného ustanovenia § 255 CSP v súlade s čl. 2 ods. 1, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 CSP, a to poukázaním na viaceré konkrétne rozhodnutia krajských súdov.

40. Ústavný súd k uvedenej námietke uvádza, že je vecou zjednocovacieho mechanizmu všeobecného súdnictva, aby v aplikačnej rovine zákona (Civilného sporového

poriadku) kreoval judikatúrne riešenie nastolenej, chronicky pertraktovanej problematiky, a to predovšetkým spôsobom ustanoveným v § 221 ods. 3 (buď) písm. a) alebo (čo bude zrejme aktuálnejšie) písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(s vyrovnaním sa so zmenou civilnoprocesnej kódexovej úpravy) obdobne pozri IV. ÚS 652/2018 z 13. februára 2020].

41. Zásah ústavného súdu by prichádzal do úvahy len v prípade takej interpretácie citovanej právnej úpravy krajským súdom, ktorá by bola v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, čo v preskúvanom prípade ústavný súd vzhľadom na citovanú aktuálnu právnu úpravu náhrady trov konania podľa Civilného sporového poriadku nevzhladol a interpretácia § 255 ods. 2 CSP krajským súdom je v tomto konkrétnom prípade jednou z možných racionálnych interpretačných možností.

42. Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu nevyhovel.

43. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa, ktoré by mali oporu len vo vyslovení porušenia jeho v ústavnej sťažnosti označených práv.

44. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu